

I Peter

Hay Aat Ten Liblu

Hay Nangitudo' eten Liblu: hi Apostoles Peter di nangipitudo' (1:1), ya hi Silas di nangitudo' (5:12).

Hay Nangitud'andan ten Liblu: nan tatagun Apo Dios an nanaynan hinan babluyda ta immuydah nan numbino'ob'on an provincia an ad Pontus, ya ad Galatia, ya ad Cappadocia, ya ad Asia, ya ad Bithynia (1:1).

Hay Pohdon nan Ngadan ten Liblun Ibaga: nan batu (Mat. 16:18).

Hay Gutud hi Nangitud'anan ten Liblu: hidin numbattanan di 61 A.D. hi engganah din 63 A.D.

Hay Teman ten Liblu: hay aat nan munligat an kimmulug.

Hay Outline ten Liblu:

Hay MIPA'INNILAH nan munligat an kimmulug (1:1-2)

Hay HAHALIMIDON nan munligat an kimmulug (1:3-12)

Hay ANAHAMAD nan munligat an kimmulug (1:13-2:3)

Hay DAYAWON nan munligat an kimmulug (2:4-8) —
dayawondah Jesu Kristu

Hay AAT nan munligat an kimmulug (2:9-10)

Nan AHIMPAHIMPAMPUN an munligat an kimmulug
(2:11-4:11).

---

1 Heten tudo' ya nalpun ha'in an hi Peter an ohan napto' an apostoles^a Jesu Kristu. Muntudo'a' ay da'yun kimmulug an nakak hinan babluyyu ta niwa'at ayuh nan abablubabluy ad Pontus, ya ad Galatia, ya ad Cappadocia, ya ad Asia, ya ad Bithynia.^b ²Da'yuy pento' Ama tu'un hi Apo Dios an tataguna ti ninomnomna tuwalih din penghanan ditu'uy pumbalinon nan Na'abuniyanan an Lennawah tatagun kumulug ay Jesu Kristu, at dumalat nan natayana ya aliwan Apo Dios di bahol tu'u.

---

^a 1:1 Hay pohdonan ibaga ya *nan nahnag*. ^b 1:1 Hana ya ngadan di leman provinciah nan Pumpapto'an di iRome.

Nan homo' ya lenggop ni' an malpun Apo Dios di mawadan da'yu.^c

Hay Makulug hi Hahalimidon Tu'u

³Mipabagtuh Apo Dios an hi Aman Apu tu'un hi Jesu Kristu ti Hiya ya ongol di homo'nan ditu'u ti dumalat di nummahuanan Jesu Kristuh din natayana, ya waday balu an nitaguan tu'u. At hiyanan nidugah di panahalimid tu'un mi'hina ay Hiyah mid pogpogna. ⁴Ya waday ehodnan ditu'un hiyah ne ya munnononnong ti adi mapa'i ya adi ma'utaw unu maluman. ⁵Ya dumalat nan abalinana ya ipapto' ditu'u an dumalat nan pangulug tu'un Jesus hi engganay unna ipa'annung nan abaliwan tu'uh tun apogpogan di luta.

⁶At hiyanan mun'am'amlong tu'u an ta'on un do'ol di ligat tu'ud ugwan hitun luta. ⁷Ti daten punligligatan tu'uy atapngan di pangulug tu'uh un nahamad unu adi. Ta'on nan balitu' an mabalin an mapa'i, ya gahin hi un ma'anang ta mamahmahan nan immannung an balitu'. At inyal'allanan mahapul an matapngan di pangulug tu'un nabalbalul mu hay balitu'. Ta wa ay ta makulug an nahamad di pangulug tu'u ya dituyuy mipabagtu ya matbal hitun pumbangngadan Jesu Kristu. ⁸Ya ta'on hi unyu agguy tinnig hi Jesu Kristu ya gangaynan ongol di pamhodyu ya denolyun Hiya, at hiyanan ongol di amlongyun mi'id di nipaddungana. ⁹Ya manu ay umamla ayu ti dumalat nan nabaliwanyu an lagbuyuh kimmuluganyu.

¹⁰Ya heten nabaliwan tu'u ya dumalat di homo' Apo Dios an din impa'innilana din numbino'ob'on an propetanah din penghana. Mu agguyda na'innilaon di aatna, at inada'adalday aatna. ¹¹Pohdondan innilaon di anuud ya hay aat di a'atan nen abaliwan ti nan Na'abuniyanan an Lennawa an wadan dida ya impa'innilanan diday aat di punholholtapan Kristu ya hay aat di ipabagbagtuana. ¹²Mu impa'innilan Apo Dios ay daten numbino'ob'on an propeta an bo'on eden gutudday umannungana, at hiyanan ad ugwan an gutud tu'uy nangipa'annungana. Din impa'inniladan amaphodan tu'u ya hiyanay impa'innilan din

---

^c 1:2 Inusal Apostoles Peter di duwan kalahin di apnga eden gutud. Nan nahhun an inalina ya *nan homo' ni' an malpun Apo Dios di mawadan da'yu* (unu *charis*) ya apngan di iGreece, ya nan netob an inalina ya *nan lenggop ni' an malpun Apo Dios di mawadan da'yu* (unu *shalom*) ya apngan di Hudyu.

nuntudtuduh Hapit Apo Dios ay da'yu. Ya hay bimmadang ay didan immalin nuntudtudun da'yu ya nan Na'abuniyanan an Lennawan nalpud abuniyan. Ya ta'on un nan a'anghel ya pohdonda goh an innilaon di aat nen ulgud.

Hay Pangipattigan hi Nahamad an Ugali

13At hiyanan mundadaan tu'u, ya emayaan tu'u ta hay maphod di aton tu'u, ya mundenol tu'uh nan homo' Apo Dios ay ditu'uh tun umalian goh Jesu Kristu. 14At dumalat nan nibilangan tu'u mahkay hi imbabaluy Apo Dios ya mahapul an Hiya mahkay di unudon tu'u ta bo'on nan pangat tu'uh din agguy tu'u nanginnilaan ay Hiyay unudon tu'u. 15Mahapul an nahamad di ugali tu'u ti hi Apo Dios an nangibilang ay ditu'uh imbabaluy na ya me'gonan 16ti inalinah nan impitudo'nay,

“Mahapul an me'gonan ayu
ti Ha'in ya me'gonana.”^d

17Ya nomnomonyu an nan alyonyun hi Amayuh nan punluwaluanyu ya numpapaddung di panumalyanan amin hi tagu. Mahmahanan amin di ato'aton tu'u, at hiyanan mete"ad ugwan an matagu tu'uh tun luta ya mahapul an ephod tu'uy pangat tu'u ta tuma'ot tu'un mangat hinan adina pohdon. 18Ti inilayun bo'on nan ma'ubah an umat hi pihhu unu balitu' di namaliwnah amoltaan tu'u an dumalat di nappuhin pangat an bennoh tu'uh din o'ommod tu'u, 19mu hay nitaguan Kristuy namaliw hi bahol tu'uh din immayuhan di dalana an nabalbalul. Hiya ya mipaddung hinan maphod an kalnilu an gun e'nong din o'ommod tu'un Apo Dios. 20Ninomnom tuwalin Apo Dios an hi Jesus di mangiyatoy hi bahol tu'uh din agguyna nunlumuwan hi logom. Mu agguyna impa'annung hi engganad ugwan an ten magadyuh di apogpogan tun luta. 21Dumalat di inat Jesus ya waday pangulugyun Apo Dios an nummahun Hiyah din natayana, at numbangngad hi ad abuniyan an ipabagbagtuana. At ad ugwan ya hi Apo Dios ya anggay di kulugon tu'u ya pangedenolan tu'uh pi'taguan tu'uh mid pogpogna.

22At gapuh pangun'unudanyuh nan Nahamad an Tugun ya maphod mahkay di pangatyu at hiyanan nahamad di pumpopohhodanyu. At mahapul an punnonngonyuh ne. 23Ya wada mahkay di balun nitaguan tu'u ti hidin nangulugan tu'uh

^d 1:16 Lev. 11:44-45; 19:2; 20:7.

nan waday abalinana ya nan munnononnong an Hapit Apo Dios ya nipidwa tu'un niyimbaluy an hay nangiyimbaluy ay ditu'u ya hi Apo Dios an munnononnong hi enggana. ²⁴Henen inali' an munnononnong di Hapit Apo Dios ya makulug ti inalinah nan impitudo'nay,

“An amin di tatagu ya umatdah nan holo' an wa ay ta natoy ya ma'leng.

Ya an amin di a'e'gonan di tagu ya umat hi habhabung di holo' an wa ay ta na'leng ya magah.

²⁵ Mu nan Hapit Apu tu'u ya wagwadah enggana.”^e

Ya heten Hapit Apu tu'uh aat di pamhodnan ditu'u ya nitudtudun da'yu.

Hay Aat di Pognad ya nan Hakup Apo Dios

2 Immannung hanan inali', at hay maphod hi atonyu ya idinongyu nan numbino'ob'on an nappuhin ugaliyu. Ya adi ayu bumohol, ya adi ayu bumalbal, ya adiyu layahan di pangulugyu, ya adi ayu ma'ma'amoh, ya adiyu goh ulgudon di nappuhin aat di ibbayu! ²Nan pa'ittungaw an ung'ungnga ya popohdonay huhu. Ya maphod hi un ayu umat hina ta nan paddungnay namahmah an nan nahamad an gatas di popohdonyu an nan Hapit Apo Dios, ta way aton di pangulugyun gun bumi'ah, at la'tot ya na'ahhamad ³ti pinadahyuy ama'ahhimo' Apu tu'u.

⁴Unudonyuh Apu tu'u an Hiyay dumalat hi pi'taguan tu'un Apo Dios hi munnononnong an paddungnay Hiyay pognad di punha"adan hi abung an nan namlinan nan nangiyammah abung. Ya ta"on un din'ug nan tatagu Hiyan ay batun matagu mu Hiyay pepento' damdama Apo Dios ta mumbalin hi pognad ti nidugah di abalulnan Hiya. ⁵Ya paddungnay da'yu goh nan batun matagu, at abulutonyuy iddumanyuh Himpampun an Tatagun Kristu an adi mattig an abung Apo Dios. At da'yu goh di pento' Apo Dios ta paddungnay da'yuy papadin mun'onong eden Himpampun an wadana. Ya hay e'nongyun Apo Dios ya nan pundayawanyun Hiyan edenolna, mu hi Jesu Kristuy Nabagtun Padih nan e'nongyun Amana. ⁶Waday nitudo' an Hapit Apo Dios an inalinay,

---

^e 1:24-25 Isa. 40:6-8.

“Waday pot'o' an tagud Zion an mipaddung hinan batun ma"aphod an pangipata'dogan hi abung, ya nan mangiyokod ay Hiya ya adida muntutuyu.”^f

⁷At hiyanan ditu'un mangiyokod ay Hiya ya do'ol di ihulbianan ditu'u. Mu nan adi mangiyokod ay Hiya ya diday nipaddungan nan impitudo' Apo Dios an inalinay,

“Nan batu an namlinan nan mun'ammah abung ya hiyaat goh ahan di nahamad hi ipognadan nan abung.”^g

⁸Ya hay oha goh hi impitudo' Apo Dios ya inalinay,

“Heten batuy ahalibdudan di tatagu.”^h

Danen tatagun mihalibdud ya diday aggyu nangunud hinan Hapit Apo Dios, at hiyanan mamoltadan hiyah ne tuwaliy ma'at ay dida.

⁹Mu ditu'un kimmulug ya pento' ditu'un Apo Dios an tataguna, ya umat tu'uh niyohhan bimmabluy ti un ohay unudon tu'u. Ya ditu'uy umat hinan papadin puntamuona. Ya ditu'u goh di pento'nan mangipa'innilah nan maphod an inatnan ditu'u. Din hopapna ya paddungnay wada tu'uh helong ti aggyu tu'u inilah Apo Dios, mu ad ugwan ya pinatalan ditu'un Hiya.ⁱ ¹⁰Ya hidin hopapna goh ya aggyu tu'u nibilang an tatagun Apo Dios, ya aggyu tu'u inilay aat di homo'na. Mu ad ugwan ya nibilang tu'un tataguna, at endam tu'uh nen homo'na.

Nan ay Ihunay Himbut Apo Dios

(Rom. 13:1-7; Tit. 3:1)

¹¹Da'yun i'ibba, nomnomon tu'un ay tu'u bihhita ya anggay hitun luta ti ad abuniyan tuwaliy ihinan tu'u. At hiyanan bo'on nan nun'appuhin pun'am'amlongan di odol tu'uy ang'anghadon tu'uh tun luta ti hiyah ne mama"ih pangulug tu'u. ¹²Hay maphod di ipattig tu'uh nan aggyu kimmulug ta ta'on hi un ditu'u pihulon ya la'tot at innilaondan nalpun Apo Dios di amaphod tu'u ta dayawonda Hiyah tun pangipattiganah abalinana.

¹³Dumalat di pamhod tu'un Apo Dios ya unudon tu'u nan a'ap'apun di gubilnu tu'u an umat hi presidente an

---

^f2:6 Isa. 28:16. ^g2:7 Psa. 118:22. ^h2:8 Isa. 8:14. ⁱ2:9 Hanan nitudo' eten verse hi aat nan kimmulug ya nitudo' goh hinan Old Testament di aat nan Hudyu (Ex. 19:5-6). At gapu ta dimminong nan Hudyun gun mangipattig eten aatda ya biyangda at nitolman ay ditu'un kimmulug ad ugwan an gutud.

na'abbagbagtun ap'apun di babluy.^j 14Ya unudon tu'u goh nan a'ap'apun pento'nan mummoltah nan nabaholan ya mambal hinan mangunud hi uldin. 15Ti hay pohdon Apo Dios ya maphod di aton tu'u ta midinong di malgom an gun alyon nan tatagun nonongan inaliday pohdonda. 16Manu ti libli tu'un mangat hi pohdon tu'u, mu bo'on hiyah ne di pumpa'ampaan an mangat hi nappuhi ti ditu'un nibilang an baal Apo Dios ya mahapul an hay maphod di aton tu'u. 17E'gonan tu'uy ibba tu'un tagu, ya ipattig tu'uy pamhod tu'uh nan ibba tu'un kimmulug, ya tuma'ot tu'un mangat hinan adi pohdon Apo Dios, ya e'gonan tu'uy ap'apuh tun babluy tu'u.

Hay Pangeng'enghan Tu'un Kristu

(Eph. 6:5-9; Col. 3:22-4:1; Tit. 2:9-10)

18Da'yun himbut^k ya mahapul an unudonyu ya e'gonanyuy ad himbut ay da'yu. An bo'on ya anggay nan ma'ulay unu maphod di pangatnan da'yuy unudonyu mu ta'on nan mabungot an apuyu. 19Ti nan tagun munholholtap an dumalat di nappuhin atondan hiya ta edpolna ti kimmulug ay Apo Dios ya hiyay mipa'amlong. 20Mu wa ay di baholyu ta hiyay dumalat hi pangipaholholtapandan da'yu ya mi'id di ipabagtuanyun ta'on di e'edpolyu. Mu wa ay ta ta'on un mi'id di baholyu ya nonongan impaholholtap da'yu ya tabolon da'yun Apo Dios hi pangedpolanyu. 21Ti hay penhod Apo Dios ay ditu'u ya edpol tu'uy punholholtapan tu'ud ugwan. Ti ta'on hi Kristu ya nunholholtap an dimmalat tu'u, at hiyanan

---

^j2:13 Hay immannung hi inalinah tu ya bo'on *presidente* ti *ali*, mu maphod damdama nan nibalin hi aatna ti mid di ali tu'uh tud Pilipinas. Ya eden timpuh amatagun Apostoles Peter ya nan Alin hi Nero di nun'alid Rome hidin 54-68 A.D., ya umpata'ot nan nun'aliana ti impaligligatna nan Himpampun an Tatagun Kristu. Nan duwan nipaddungana ya hiyay nangipapatoy ay da Apostoles Paul (ti impaputulna) ay Apostoles Peter (ti impilanhanah nan krus). Mu ta'on un nappuhiy aat nen ali mu intudun Peter an mahapul an unudon tu'uy mandalna damdama (mu mahapul an adi tu'u unudon hi un pumuhih nan inyuldin Apo Dios; Ac. 4:19).

^k2:18 Nan numpuntudo' hi New Testament ya agguyda ni'hongngel hi aat di ugalidah din amataguda an waday himbut di adangyan an tatagu, mu nan numbino'ob'on an intudo'dan aatnay dimmalat hi na'abakanda, ya ad ugwan ya hiyah ne nappuhih nan uldin di do'ol an anasyonasyon hitun luta an umat hitud Pilipinas. At adi tu'u alyon di abuluton nan Hapit Apo Dios hi un way himbut tu'u (bahaom goh nan footnote di Col. 3:22).

Hiyay pangiyunnudan tu'u. ²²Hiyah ne itudun nan Hapit Apo Dios an inalinay,

“Hiya ya mi'id di baholna,
ya mi'id di nunlayahana,
ya wan nunholholtap.”¹

²³Ta"on hi unda numpadngolan ya agguyna temtembal hi nappuhi,^m ya ta"on hi un nunheglay nangipaholholtapandan Hiya ya agguyna imballoh, mu inyokodnan amin di ma'ma'at ay Hiyay Apo Dios an nahamad di panumalyana. ²⁴Inyatoy Kristuh nan krus di bahol tu'u ta idinong tu'un mumbahol ta hay maphod di aton tu'u. Ya dumalat di natayana ya nabaliwan tu'u. ²⁵Hidin hopapna ya umat tu'uh nan kalnilun na'utaw, mu ad ugwan ya numbangngad tu'u mahkay ay Jesus ti Hiya tuwaly mangipapto' ay ditu'u.

Hay Maphod hi Aton nan Nunhimbalyu

(Eph. 5:22-6:4; Col. 3:18-21)

3 Da'yun binabain nun'alhin, mahapul an iyunnudyun amin hi pohdon di ahawayu ti hay lala'iy ma'unud. Umat hinay atonyu ta wa ay di wadan da'yuh adi kumulug di ahawana ya ta"on di adiyu ibaag ay dida at la'tot ya kumulugda nin ²ti tigondan nepto' di ato'atonyuh pangunudanyun Apo Dios. ³Adiyu idugah di pangipaphopaphodanyuh lubungyu ya buu'yu unu tayutayunan di odolyu ti bo'on hay amaphod di tigaw di attigan di amaphod di tagu. ⁴Hay aptan ay Apo Dios ya nan maphod an pangat an adi maluman an umat hi ama'ulay ya pumpa'ampaan. ⁵Umat hinay pangat din binabain un'unnud ya mangedenol ay Apo Dios hidin penghana ti inunudda ahan di penhod di ahawada ⁶an umat ay Sarah an inunudnah Abraham an ahawana ti imbilangnah apuna.ⁿ Da'yu ya mibilang ayun imbabaluynah unyu aton di maphod. At wa ay ta umat hinay atonyu ya mi'id di ta'tanyuh pamoholan di ahawayun da'yu.

⁷Da'yu ay goh damdaman linala'in nun'alhin ya mahapul an ipapto'yuy ahawayu ti nalogoyda mu ditu'u. Ya maphod hi unyu hom'on dida ti inilayun numpaddung di homo' Apo Dios ay da'yun himbaluy ti ta"on un dida ya idatan Apo Dios didah ataguandah munnononong an bo'on ditu'un linala'i ya anggay. Wa ay ta umat hituy atonyu ya donglon Apo Dios di luwaluyu.

¹ 2:22 Isa. 53:9.   ^m 2:23 Mat. 27:12-14, 34-44.   ⁿ 3:6 Gen. 18:12.

**Hay Aat di Ipaligligatan an Dumalat
nan Nahamad an Pangat**

⁸Hay alyo' goh ay da'yun amin an kimmulug ya maphod hi un mun'u'unnudan di nomnom tu'un hinho'ho' tu'u, ya mumpopohodan^o tu'un umat hi muntutulung, ya ma'ulay tu'u, ya ipa'ampa tu'uy odol tu'u. ⁹Ya wa ay di nappuhih inat di i'ibbayun da'yu ya bo'on hay pangiballohanyuy nomnomnomonyu. Unu wa ay ta pinadngolan da'yu ya adiyu iballoh ta padngolanyu goh, mu hay maphod di atonyun dida. Ti hidin pento' ditu'un Apo Dios ya inalinay idatnay maphod ay ditu'u, at hiyanan mahapul goh an ipattig tu'uy maphod hi i'ibba tu'u. ¹⁰Ti hay nitudo' an Hapit Apo Dios ya inalinay,

“Nan tagun hay maphod di pohdonah nitaguana
ya mahapul an adi humaphapit hi nappuhi ya layah.”^p

¹¹Ya ipogpognay nappuhi ta hay maphod di atona,
ya mahapul goh an mi'id al'alih nan i'iddumanah nan
i'ibbanan tatagu.^q

¹²Ti hi Apo Dios ya ipapto'na nan nahamad di ugalina,
ya umamlong an mangngol hi luwaluda,
mu nidugah di bohohnah nan nappuhiy pangatna.”^r

¹³Undan way mangat hi nappuhin da'yuh un maphod di atonyu? ¹⁴Mu ta"on hi un ayu mipaligligat hi pangatanyuh maphod ya umamlong ayu! Ti itudun goh nan Hapit Dios di,
“Adi ayu tuma'ot,
ya adi ayu numanomnom.”^s

¹⁵Iyokod tu'uat ay Kristu an Apu tu'u ta Hiyay unudon tu'u. Ya wa ay di tataguh mummahmah hi aat di pangiyokodan tu'un Hiya ya mahapul an midadaan tu'un mambal ay dida. ¹⁶Mu ipattig tu'uy ama'ulay ya pange'gonan tu'un mambal ay dida ta bumain nan mamihupihul ay ditu'un dumalat di pangulugan tu'un Kristu. ¹⁷Ti odolnay unta mipaligligat an dumalat di pangatan hi maphod hi un hiyah ne pohdon Apo Dios ya un nan munligligat an dumalat di pangatan hi nappuhi. ¹⁸Umat goh hina ay Jesu Kristu an ta"on hi un mi'id di baholna mu inyatoynay a'aliwan di bahol tu'u. Henen namenghan an natayanay nangibo'lah bahol tu'u ta

^o 3:8 Hiyah ne *phileo* hinan hapit di iGreece. ^p 3:10 Psa. 34:12-13.

^q 3:11 Psa. 34:14. ^r 3:12 Psa. 34:15-16. ^s 3:14 Isa. 8:12.

middum tu'un Apo Dios, mu Hiya ya namahuan an dumalat di abalinan nan Na'abuniyanan an Lennawa. ¹⁹Ya hidin natayanah agguyna ni' namahuan ya immuy di lennawanah nan nun'ibalud an lennawan din nun'atoy hidin penghana ta immuyna intuduwan dida. ²⁰Didanay lennawan din tatagun aggyu kimmulug ay Apo Dios hidin atagun Noah. Nidugah di nangedpolan Apo Dios an nunhohhood hi pangulugandah din nangiyammaan Noah din pupul, mu aggyuda damdama kinulug. At hiyanan numpunlonongdah din nalbongan tun luta, at anggay nan walun tatagun hinumgop hinan pupul di nabaliwan.^t ²¹Henen nabaliwanday nipaddungan nan pumpabonyagan tu'u. Ti hay pumpabonyagan ya bo'on hay a'ulahan di di'ah odol, mu hiyah ne ipa'innilaan di nangaliwan Apo Dios hi bahol tu'u an miyunnudan hinan hinapit tu'uh din nabonyagan tu'u an Hiyay unudon tu'u. Makulug an mabaliwan tu'un dumalat di namahuan Jesu Kristuh natayana. ²²Ya ad ugwan ya wah dih Jesus hi ad abuniyan an inumbun hi immapit hi agwan Apo Dios an mun'ap'apu. At ta'on nan a'anghel ya an amin nan wadah din waday abalinana ya Hiyay unudonda.

Hay Pange'edpolan hi Ligat

4 Hi Kristu ya enedpolnay nunholholtapana ya ligatnah din awadanah tun luta, at hiyanan umat hina goh di aton tu'u. Ti wa ay ta edpol di ligat ya abalinan an mangidinong hi bahol. ²At hiyanan mete"ad ugwan ya nan pohdon Apo Dios di aton tu'u ta bo'on hay nappuhin pohpohdon di odol di laylaydon tu'u. ³Ti ene'damyu mahkay nan nappuhin ato'aton di adi kumulug an umat hinan lumihog an atonyu, ya nan nappuhin amnawan di odolyu, ya nan nidugah an uminumanyu ta mabutong ayu. Ya hay ahan adi pohdon Apo Dios ya hay nundayawanyuh nan bulul. ⁴Ad ugwan ya manoh'a nan adi kumulug an ibbayuh din nahukatan di pangatyu, at nen pihupihulon da'yuh nan adiyu mahkay id'idduman ay didan mangat hi nappuhi. ⁵Mu udum hi algaw at humalyaon Apo Dios didah nan nappuhin inatda. Ti nundadaan an munhumalyah tatagu an ta'on un nan nun'a'atoy. ⁶At ta'on nan natoy ad ugwan ya nipa'innilan didah din amataguda nan Maphod an Ulgud Kristu ti ta'on un natoy di

^t3:20 Gen. 6:1-8:22.

odolda (ti hiyah ne tuwaly ma'at hi an amin hi tagu) ya mabalin damdaman mi'tagudan Apo Dios hi udum hi algaw.

**Hay Pangihamadan an Mangat hinan
Indat Apo Dios an Tamu Tu'u**

⁷Magadyuh an mapogpog an amin nan wah tun luta, at mahapul an manomnoman tu'u, ya ane'nongon tu'uy aton tu'u ta ipapto' tu'un munluwalu. ⁸Ya hay ma'ahhapul ahan hi nomnomon tu'u ya nan nahamad an pumpopohhodan^u tu'u an ta'on un way numbaholan di ibba tu'un ditu'u, ya aliwan tu'u hanan numbaholandan ditu'u. ⁹Ya wada ay di dumatong hi abungyu ya adi ayu ngumudungudu, mu hay maphod ya unyuat apngaon dida.

¹⁰An amin tu'u ya waday abalanan tu'un indat Apo Dios, ya maphod hi un tu'u usalon hanan numbino'ob'on an abalanan hi amaphodan di i'ibba tu'un kimmulug. ¹¹At nan nidatan hi abalananan muntudtudu ya mahapul an nan Hapit Apo Dios di itudtududa. Ya nan nidatan hi abalanan an bumadang hi udum ya mahapul an hiyay ihamaddan aton. At an amin di aton tu'un dumalat hi badang Jesu Kristun ditu'u ya ipabagbagtuan Apo Dios. Hiya ya anggay di mipabagbagtuh enggana ti adi malukud di abalinana! Amen.^v

Hay Aat di Ipaligligatan nan Kristiano

¹²Da'yun i'ibba, adi ayu manoh'ah nan nidugah an ligatyu ti umat hina tuwaly ma'at ay ditu'un kimmulug. ¹³Mu abulutonyuy punholholtapanyun dumalat di kimmuluganyu ta paddungnay niddum ayuh nunholholtapan Kristu ta hitun pumbangngadana ya umamlong ayuh ipattigan di anabagtuna. ¹⁴Ya ta'on hi un da'yu pihupihulon hinan agguay kimmulug an dumalat di kimmuluganyun Kristu ya umamlong ayu ti nan nanguluganyuy attiganan wadan da'yu nan Na'abuniyanan an Lennawa an bumadang. ¹⁵Mu gulat ta munholholtap tu'u ya ihamad tu'u ta bo'on hay pangatan tu'uh nappuhiy dumalat an umat hi pumatoy, ya mangakaw, ya nan udum an pumbaholan, ya nan pi'bibiyanan hi udum an tatagu. ¹⁶Mu gulat ta hay pangulugan tu'un Jesu Kristuy dumalat hi

---

^u 4:8 Hiyah ne *agape* hinan hapit di iGreece.   ^v 4:11 Hay pohdonan ibaga ya *hene* ya *abuluto'* ahan!

punholholtapan tu'u ya adi tu'u bumain. Ya maphod at hi un tu'u ipabagtuh Apo Dios enen punholholtapan tu'un dumalat ay Jesu Kristu.

¹⁷Heten punholholtapan tu'uy ipa'innilaan di agadyuhan di punhumalyaan Apo Dios hi tagu an hay pahhunonan humalyaon ya ditu'un tataguna. At wa ay ta umat hina an ta'on un ditu'un tataguna ya humalyaona at inyal'allana mah hinan aggyu kimmulug hinan Maphod an Ulgud an mahumalyada. ¹⁸Makulug an nidugah di panumalyaan Apo Dios hinan aggyu kimmulug ti inalinah nan impitudo'nay,

“Gulat ta nan maphod an tagu ya naligat an mabaliwan at inyal'allana ahan hinan nappuhiy pangatnan tatagun nangohoy ay Apo Dios.”^w

¹⁹At hiyanan hi Apo Dios di mahapul hi pangiyokodan tu'uh pangatan tu'uh maphod an ta'on hi un tu'u munholholtap hi un hiyay iyabulutna ti Hiyay nunlumun ditu'u, ya adi ditu'unganuy.

Nan Tagun Apo Dios an Paddungnay Mumpahtul

5 Da'yun paddung'un mangipangpanguluh nan kimmulug, donglonyu ahan tun itugun'un da'yu. Ha'in an nanninannig hi nunholholtapan Kristu^x ya midduma' hi ipabagbagtuanah tun pumbangngadana.^y ²Hay pohdo' ya ipapto'yu ahan nan kimmulug an inyokod Apo Dios ay da'yu. Maphod hi un ayu umamlong an mangipapto' ay dida ta adi ayu un hay mapilpilitan, ya bo'on hay bo'laonyuy dedenlonyu, mu un tuwaliy hay malpuh puhuyuy pangipapto'anyun dida ti hiyah ne pohdon Apo Dios. ³Hay aton tu'un mangipangpanguluh nan nidat ay ditu'u ya adi tu'u ipapilit ay diday pohdon tu'un atonda, mu hay maphod ya nan gun tu'u aton di pangiyunnudanda. ⁴At hitun umalian nan na'abbagbagtun Mumpahtul hi tagun hi Jesu Kristu ya odowon tu'uy idatnan lagbu tu'u an hiyah ne idduman tu'un Hiyan mipabagbagtuh mid pogpogna.

---

^w **4:18** Prov. 11:31. ^x **5:1** Hay nipaddungana ya nitudo' hinan Mat. 26:58, ya Mk. 14:54, ya Lk. 22:60-62, ya Jn. 18:10-11, 15-16. ^y **5:1** Niddum hi Apostoles Peter hinan udumnan nipabagbagtuan Jesus hidin numbo'onana (Mat. 17:1-8), at kulugonan middum goh hinan udumnan ipabagbagtuanah awni ti hiyah ne impa'innilan Jesus ay hiyah ma'at ay hiya (Mat. 16:27).

⁵Da'yu goh an ungunga ya un'unnud ayuh nan mina'ma'ellog ya un da'yu. Ya an amin ayu ya maphod hi un ayu mumpa'ampa ti nitudo' hinan Hapit Apo Dios an inalinay,

“Boholon Apo Dios nan mumpahiya,
mu badangana nan mumpa'ampa.”^z

⁶At hiyanan mumpa'ampa tu'un Apo Dios ta udum hi algaw ya ipabagtu ditu'un Hiya. ⁷At an amin di numanomnomanu ya e'kodyun Hiya ta Hiyay okod hi mangipapto' ay ditu'u.

⁸Mahapul an topngon tu'uy aton tu'u, ya hihi'alon tu'! Ti hi Satanas an buhul tu'u ya manama' hi pa'iona an umat hinan layon an manama' hi patayona ta ihdana. ⁹At ihamad tu'uy pangulug tu'u ta waday abalanan tu'un manangga ay Satanas. Ti inilayu an ta'on un nan i'ibba tu'un kimmulug hi abablubabluy ya paligligaton goh Satanas dida.

¹⁰Mu hay alpahan di punligligatan tu'u ya paphodon ditu'un Apo Dios, ya ihamadnay pangulug tu'u, ya pabi'ahon ditu'u ti ma'ahhimo' ay ditu'u. Hiyay namto' ay ditu'un middum hinan ipabagbagtuanan mi'id di pogpogna an dumalat di nangulugan tu'un Kristu. ¹¹Hay maphod ya hi Apo Dios an adi mapogpog di pumpapto'anay dayawon tu'uh enggana! Amen. ^a

Hay Angunuh hi Intudo' Peter

¹²Heten he'he'dod an tudo'un da'yu ya impitudo'un Silas an ohan ibilang'un nahamad an tulang tu'u. ^bNuntudo'a' ay da'yu ti pohdo' an tumulid ayun mangunud ay Jesu Kristu, ya ipa'innila' ay da'yuy makulug an aat di homo' Apo Dios ta hiyay punnonngon tu'un pangiyokodan.

---

^z5:5 Prov. 3:34. ^a5:11 Bahaom nan footnote di I Pet. 4:11 ta innilaom di pohdonan ibaga. ^b5:12 Inila tu'u an hi Apostoles Peter ya ohan manidu' (Mat. 4:18), ya gangayna hinan manidu' hinan Provinciad Galilee eden timpu ya adi ustuh abalinandan humapit hinan hapit di iGreece an nan na'abbagbagtun hapit anuh din penghanah amataguna. Adagwiy panudo' an hapit di iGreece an na'usal hinan alibluliblu an I Peter ya II Peter ti ma'ap'aphod hi na'usalanah nan Liblu an I Peter an ta'on un hi Peter din nangiyulgud enen duwa (ti nan panudo'nah nan Liblu an II Peter ya umat hinan bunag an munhapit mu nan Liblu an I Peter ya umat hinan tagun nidugan an nanginnila). Mu mattig hitu an hi Silas di bimmadang ay Peter an nuntudo' eten liblu an I Peter, at mid mapto' ya impaphopaphodnay panudo'na ti nala'eng hiyan humapit hi hapit di iGreece. (Bahaom goh nan footnote di II Pet. 1:1).

¹³An amin tun i'ibba tu'un kimmulug hitud Babylon^c an pento' Apo Dios an umat ay da'yu ya alyonday apngaon da'yu. Umat goh ay Mark an ibilang'un imbaluy'u an alyonay apngaon da'yu.^d
¹⁴Ya maphod hi un wa ay ta nundadaan ayun kimmulug ya ipattigyuy pumpopohodanyu.^e

Olom ni' ya malenggop ayun kimmulug ay Kristu!^f

---

^c **5:13** Bo'on hiyay dadan an Babylon (an wadah nan nasyon ad Iraq ad ugwan) ti nabaybayag an napa" in den timpu, mu hay aatna mah? Nan udum ya alyonday hiyay higib an mungngadan hi Babylon an wah nan pingit di Wangwang an Euphrates an i"ihnah din amatagun Peter. Mu hay kulugon nan do'ol an kimmulug ya hiyay babluy ad Rome, ya impa"el Peter anu ta adi ma'awatan nan gubilnuh diy awadana an muntudo'. Nu makulug henen miyadwan interpretation an hiyay nipa"el at mabalin goh an hiyay nangusalan Apostoles John hi aatnah nan Liblu an Revelation ta hay ibalanan nan babluy ad Babylon ya nan immannung an siudad ad Rome an kapitulyun di Pumpapto'an di iRome (Rev. 18:2). Mu mid mapto'. ^d **5:13** Mid mapto' ya hi Apostoles Peter di mangipa'abulut ay Mark, at hiyay ommodnah espiritual.
^e **5:14** Hiyah ne *agape* hinan hapit di iGreece. ^f **5:14** Henen inalanan *malenggop ayu* (unu *shalom*) an apngan di Hudyu (bahaom nan footnote di I Pet. 1:2) mu mabalin goh an hiyay alyonday un way makak an umat hinan hapit tu'u an *Okod ayu!*